

PŘÍMĚSTSKÉ TÁBORY MUZEA BRNĚNSKA

Monika Mikulášková

Muzejní instituce mohou ve svých edukačních aktivitách spojovat formální a neformální vzdělávání i informální učení. Obzvláště ve spolupráci se školami se často snažíme alespoň částečně proniknout do formálního vzdělávání přízpusobováním edukace rámcovým vzdělávacím programům (potažmo školním vzdělávacím programům). To nám umožňuje přesvědčit učitele o užitečnosti návštěvy muzea z pohledu obsahu jimi vyučovaného předmětu i kurikula obecně. Dochází tak k „formalizování“ dříve neformálních aktivit.¹

Určitou míru svobody potom muzejním pedagogům i návštěvníkům přinášíjí příměstské tábory. Ty lze označit za typické příklady neformálního vzdělávání, návštěvníci se účastní organizované formy vzdělávání, která však není součástí oficiálního vzdělávacího systému a zároveň se ani nesnaží plnit jeho požadavky. Z pohledu práce s muzeálií se otevírají nové kontexty a informační úrovně, s nimiž je možné pracovat právě díky tomu, že se zbavujeme vazby na kurikulum. Další významný faktor samozřejmě představuje dostatečná časová dotace, jež muzejní pedagogům umožňuje využívat didaktické metody, které vyžadují delší čas či přípravu, a samozřejmě koncipování komponovaného na sebe navazujícího programu. To dovoluje

osvojování hlubších dovedností a chápání problému v celistvosti. Příměstské tábory umožňují kromě práce se samotnými výstavami či expozicemi i prezentaci sbírkových předmětů, jež nejsou aktuálně vystavovány. Všechny tyto faktory nás přivádějí k hlavnímu cíli pořádání příměstských táborů v Muzeu Brněnska, a tím je vytváření vztahů mezi institucí a návštěvníkem na úrovni kvalitativně podstatně vyšší, než jakou lze získat pouhou školní návštěvou nebo náhodnou prohlídkou výstavy. Prostřednictvím příměstských táborů se snažíme nejen společně s účastníky vytvářet poznání o světě skrze sbírkové předměty, ale také představit muzeum jako přátelské místo naplněné smysluplnými, i zábavnými činnostmi.

Muzeum Brněnska pořádá příměstské tábory již od roku 2015. První pobočkou, která realizovala příměstský tábor, bylo Muzeum ve Šlapanicích. První ročník tábora pod názvem *Hravé léto s muzeem* připravily kurátorky muzea. Děti docházely na půldenní program, během něhož pátraly po „uloupeném“ sbírkovém předmětu – lebce zubra. Tábor se setkal s nadšeným přijetím u místní komunity a logicky přerostl v každoroční akci.

Druhý ročník *Hravého léta s muzeem* už připravovali odborní pracovníci

ve spolupráci s muzejní pedagožkou. Tématem byla cesta kolem světa a táborníci se na každém kontinentu prostřednictvím her, autentických předmětů a výkladu odborných pracovníků, a to nejen z Muzea ve Šlapanicích, do programu se zapojil také přírodovědec Muzea Brněnska, seznámili s jednou z věd zastoupených v muzeu. I tentokrát se jednalo o půldenní programy.

V roce 2017 nastalo hned několik změn. Programy příměstských táborů již plně převzala muzejní pedagožka a podařilo se je rozšířit na celodenní. Také narostl počet realizovaných příměstských táborů. K *Hravému létu s muzeem* přibyl ve Šlapanicích příměstský tábor *Hračky ožívají* pro děti předškolního věku, který reagoval na tradiční tematiku letních výstav této pobočky. O příměstský tábor pro děti předškolního věku byl výrazný zájem, v průběhu příprav musela být navýšena jeho kapacita. Děti poznávaly různé materiály při vlastní tvorbě hraček a prostřednictvím jednoduchých her v muzeu i jeho okolí se učily spolupracovat v kolektivu. Na závěr tábora bylo připraveno promítání fotografií pro rodiče.

Hravé léto s muzeem 3 se v roce 2017 věnovalo osobnosti Barbory Markéty Eliášové. Účastníci tábora každý den získávali nové indicie týkající se osobnosti, po níž pátrají. Mimo to se věnovali hram, které navazovaly na cestovatelskou tematiku. Na závěr tábora připravily děti dvě autorská divadelní představení, která rodičům představila život Eliášové. Děti samy sepsaly scénář, připravily si veškeré kostýmy a rekvizity a s minimální pomocí lektorů hru také režírovaly.

Do pořádání příměstských táborů se zapojila také nejmladší pobočka Muzea Brněnska, Vila Löw-Beer v Brně. Zde se v roce 2017 konaly hned tři příměstské

tábory. Ve dvou turnusech se tu opakoval stejný program (věnovaný propojení architektury, historie vily s uvažováním o urbanismu a environmentálních otázkách). Účastníci tábora prožívali týden ve vile jako tajní agenti, kteří cestují časem do minulosti, aby odhalili, kdo vilu obýval a co se se členy zde žijící rodiny stalo. (Volba špiónské tematiky samozřejmě nebyla náhodná a inspirací k ní byl Paul Dukes). Každodenní poznatky si účastníci zapisovali do svého „špiónského deníčku“. Na konci týdne potom získané poznatky „přetavili“ do skupinové výtvarné práce. Kromě pátrání po rodině se každý den věnovali doprovodnému tématu (například parky ve městech, výroba textilu, zakládání zahrad apod.). Třetí příměstský tábor představoval rodinu Löw-Beer skrze hry a zábavné aktivity a na jeho závěru děti samostatně připravily krátká videa, v níž měla hlavní roli hrát Vila Löw-Beer v Brně.

Součástí většiny příměstských táborů byly také celodenní výlety. Účastníci tábora *Hravé léto s muzeem* se vydali na procházku Moravským krasem do jeskyně Pekárna. Na přípravě tohoto výletu jsme spolupracovali s archeoložkou Muzea Brněnska a Ústavem archeologické památkové péče Brno. Nejmladší děti z příměstského tábora *Hračky ožívají* vyrazily na půldenní pěší výlet do okolí Šlapanic, během něhož sbíraly přírodniny, které poté využily při zpracování výtvarné práce. Účastníci táborů na Vile Löw-Beer vyrazili na výlet do Svitávky, kde si prohlédli interiér Velké vily ve Svitávce a exteriér sousední Malé vily.

Klíčová je pro pořádání příměstských táborů spolupráce s dalšími subjekty. Muzeum Brněnska na přípravě příměstských táborů spolupracuje se Střediskem volného času Lužánky a Střediskem environmentálního vzdělávání Lipka.

¹ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, s. 25–27.

V době vzniku tohoto textu vrcholí přípravy na další ročník příměstských táborů Muzea Brněnska. V roce 2018 proběhnou dva tábory ve spolupráci se Střediskem environmentálního vzdělávání Lipka ve Vile Löw-Beer, dva v Muzeu ve Šlapanicích a jeden v Památníku písemnictví na Moravě, ve spolupráci se Střediskem volného času Lužánky. V budoucích letech uvažujeme o rozšíření příměstských táborů i na další pobočky Muzea Brněnska. Příměstské tábory představují jedinečnou možnost k vytvoření užšího vztahu s místní komunitou, i díky tomu se již etablovaly jako nedílná součást letní programové nabídky v mnoha muzeích ČR.

